

Το Πυροβολικό Μάχης παίζει ζωτικής σημασίας ρόλο στον πόλεμο της Ουκρανίας

Το άρθρο αυτό παρουσιάστηκε στην ενότητα ενημέρωσης της έντυπης έκδοσης του αγγλόφωνου εβδομαδιαίου περιοδικού «The Economist», την 3η Μαΐου 2022, υπό τον γενικό τίτλο: Ευρώπη: Η καρδιά της κόλασης

Στρατηγός εα Μιχαήλ Κωσταράκος, επίτιμος Α/ΓΕΕΘΑ,
Μετάφραση-Επιμέλεια: Ανθυπασπιστής ΠΑ Άννα Χλωρού,

Και οι Δυτικές χώρες βγάζουν έξω τα μεγάλα κανόνια

Άλλα πιο φανταχτερά οπλικά συστήματα τραβούν περισσότερη προσοχή. Το Αντιαρματικό Javelin που καταστρέφει τα τανκς είναι το αστέρι διαφόρων μιμιοδίων (εικονογραφημένων ιδεών). Το τουρκικό Drone tb2 (Μπαιρακτάρ) έχει τη δική του επιτυχία. Αλλά κανένα όπλο δεν ήταν πιο σημαντικό στον πόλεμο στην Ουκρανία από το πυροβολικό μάχης – και είναι πιθανό να γίνει ακόμη πιο σημαντικό τις επόμενες εβδομάδες.

Ένας σύμβουλος του στρατηγού Valery Zaluzhnyi, ανώτατου διοικητή της Ουκρανίας, εξήγησε πρόσφατα πώς οι δυνάμεις του σταμάτησαν τη ρωσική προέλαση στο Κίεβο. «Οι αντιαρματικοί πύραυλοι επιβράδυναν τους Ρώσους», είπε, «αλλά αυτό που τους σκότωσε ήταν το πυροβολικό μας. Αυτό ήταν που τσάκισε τις μονάδες τους». Στις τρέχουσες μάχες στη νότια και ανατολική Ουκρανία, όπου οι δύο πλευρές είναι πιο οχυρωμένες, το πυροβολικό είναι ακόμη πιο κομβικό. Και οι πιο εξελιγμένες μορφές πυροβόλων που έχουν αρχίσει να δίνουν οι Δυτικές χώρες στην Ουκρανία θα μπορούσαν να κάνουν τη διαφορά. Η βασική ιδέα πίσω από το πυροβολικό μάχης είναι αρκετά απλή. Τα τουφέκια που μεταφέρουν οι στρατιώτες και τα όπλα που τοποθετούνται σε άρματα μάχης χρησιμοποιούν αυτό που είναι γνωστό ως άμεσο πυρ: χτυπούν πράγματα που μπορούν να δουν. Το πυροβολικό περιλαμβάνει έμμεσα πυρά, πράγμα που σημαίνει ότι ο στόχος μπορεί να βρίσκεται στην άλλη πλευρά ενός λόφου – ακόμη και δεκάδες μίλια μακριά. Εκτείνεται και καλύπτει τα πάντα, από συμμαγείς μικρούς όλμους μέχρι πυροβόλα 30 τόνων σε ράγες, ικανά να εξαπολύσουν καταστροφικά πυρά σε μεγάλες περιοχές. Ήταν το πυροβολικό που προκάλεσε την πλειοψηφία των θυμάτων στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο και σε κάθε θέατρο το δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, εκτός από τον Ειρηνικό.

Η ουσία αυτής της δύναμης πυρός είναι να μπορεί να καθλώσει τις εχθρικές δυνάμεις και έτσι να τις σταματήσει να κινούνται και ή να τις καταστρέψει, συχνά για να επιτρέψει στα οχήματα πεζικού και τεθωρακισμένων οχημάτων να προχωρήσουν. Η Ρωσία έχει θέσει το Πυροβολικό Μάχης στο επίκεντρο του στρατού της από την εποχή της Ρωσικής αυτοκρατορίας, και έχει πολύ περισσότερο από τις περισσότερες Δυτικές Δυνάμεις, για να μην αναφέρουμε την Ουκρανία. Θα πρέπει, συνεπώς, να είναι μια σοβαρή θέση στη σχεδίαση και εκτέλεση των μαχών στις οποίες κυριαρχεί. Ωστόσο, μια πρόσφατη έκθεση των Τζακ Γουάτλινγκ και Νικ Ρέινολντς του Royal United Services Institute (RUSI), ενός think tank στο Λονδίνο, εξηγεί πώς η Ουκρανία κατάφερε να αλλάξει τα δεδομένα.

Τις πρώτες ώρες του πολέμου, η Ουκρανία ήταν σε θέση να χρησιμοποιήσει το πυροβολικό της για να στοχεύσει τους ελαφρά οπλισμένους Ρώσους αλεξιπτωτιστές που αποβιβάστηκαν στο αεροδρόμιο Hostomel έξω από το Κίεβο. Αν και το ρωσικό πυροβολικό μάχης βοήθησε αρχικά τις ρωσικές χερσαίες δυνάμεις να προχωρήσουν νότια προς το Κίεβο, η εξάρτησή τους από ασφαλοστρωμένους δρόμους σήμαινε ότι θα μπορούσαν να εντοπιστούν από τις ουκρανικές ειδικές δυνάμεις και τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη, τα οποία διαβιβάζουν τους στόχους πίσω στα ουκρανικά πυροβόλα που ήταν ήδη ταγμένα. Καθώς οι ρωσικές δυνάμεις πλησίαζαν την πρωτεύουσα, δέχθηκαν συντριπτικά πυρά – και δεν είχαν καμία απάντηση σε αυτήν.

Θεωρητικά, το πυροβολικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για την αντιμετώπιση του πυροβολικού. Τα πυρά αντιπυροβολικού, όπως είναι γνωστά, χρησιμοποιούν τα ραντάρ αντιπυροβολικού που διαθέτουν, για να επεξεργαστούν την τροχιά και έτσι να εντοπίσουν την πιθανή προέλευση των εισερχόμενων βλημάτων που δέχονται. Οι συντεταγμένες αποστέλλονται αμέσως σε φιλικά πυροβόλα που είναι ταγμένα σε αναμονή, και τα οποία προσβάλλουν άμεσα πίσω την πηγή των εισερχομένων πυρών δηλαδή προσβάλλουν τα εχθρικά πυροβόλα που ξεκίνησαν αυτή την ανταλλαγή πυρών πυροβολικού. Μια κανονική μονομαχία μεταξύ πυροβολαρχιών Πυροβολικού Μάχης που ο καλύτερος και ταχύτερος συνδυασμός πυροβόλων – πυροβολητών κερδίζει. Αλλά η Ρωσία στριμώχθηκε και υπέφερε σ' αυτές τις «μονομαχίες» αντιπυροβολικού για έναν πεζό λόγο: τα όπλα της είχαν κολλήσει στην κυκλοφορία σε φραγμένους δρόμους — θυμηθείτε τη φάλαγγα 40 μιλίων βορειοδυτικά του Κιέβου - και ούτω καθεξής παραμένοντας συχνά εκτός των δυνατοτήτων εμβέλειας των πυρών τους με αποτέλεσμα να μη μπορούν να ανταποδώσουν και προσβάλλουν τους Ουκρανούς.

Ένα άλλο πρόβλημα ήταν ότι η δύναμη πυρός είναι τόσο καλή όσο και οι υπάρχουσες πληροφορίες για τους στόχους που την κατευθύνουν για να τους προσβάλλει. Σε προηγούμενους πολέμους, η Ρωσία είχε χρησιμοποιήσει μη επανδρωμένα αεροσκάφη για να εντοπίσει τις ηλεκτρονικές εκπομπές των εχθρικών μονάδων πυροβολικού και να τις προσβάλλει με πυρά της, υποτίθεται μέσα σε ένα ή δύο λεπτά (ώστε να μη προλάβουν να αλλάξουν θέση). (Το Αμερικανικό πυροβολικό το έκανε αυτό στον πόλεμο του Ιράκ με αυτοκινούμενο πυροβολικό και ραντάρ κατά των πολύ καλά εκπαιδευμένων Ιρακινών σε 45 δευτερόλεπτα, οπότε οι Ιρακινοί δεν είχαν καμία τύχη επιβίωσης) (Το Ελληνικό Πυροβολικό έχει (είμαι σίγουρος ότι συνεχίζει) σαν επιτεύξιμο στόχο (και τον πετυχαίνει - προσωπική μαρτυρία) την ταχεία τάξη του πεδινού ρυμουλκούμενο πυροβολικού σε ενάμιση λεπτό, του μέσου και βαρέως αυτοκινούμενου σε δύομιση λεπτά, και την εκκένωση του χώρου τάξεως σε χρόνο μικρότερο των τεσσάρων λεπτών από την τελευταία βολή για να εξασφαλισθεί η επιβίωση του). Αλλά η Ρωσία δυσκολεύτηκε πολύ να το κάνει στην Ουκρανία. «Αν και οι Ρώσοι είχαν βαρύτερο πυροβολικό», γράφουν οι κ.κ. Watling και Reynolds, «δεν είχαν καλή πληροφοριακή εικόνα για το πού ήταν διασκορπισμένες οι ουκρανικές θέσεις». Η Ουκρανία, εν τω μεταξύ, λάμβανε αμερικανικές πληροφορίες για τις Ρωσικές θέσεις.

Το πυροβολικό διαδραματίζει εδώ και πολύ καιρό εξέχοντα ρόλο στις μάχες στο Ντονμπάς, μια περιοχή στην ανατολική Ουκρανία στην οποία εισέβαλε για πρώτη φορά η Ρωσία το 2014. Η Ουκρανία χρησιμοποίησε τα επόμενα οκτώ χρόνια για να κατασκευάσει χαρακώματα, οχυρώσεις και άλλες αμυντικές θέσεις. Η διάσπαση τους θα απαιτήσει βαριά και μεγάλη δύναμη πυρός.

Αυτό εφαρμόζεται ήδη. "Δεν υπάρχει κτίριο σε μερικά από αυτά τα χωριά το οποίο έμεινε άθικτο μετά από μερικούς από αυτούς τους βομβαρδισμούς", αναφέρει Δυτικός αξιωματούχος. "Η αδιάκριτη χρήση της δύναμης πυρός είναι πραγματικά αρκετά αξιοσημείωτη." Η Ρωσία αρχίζει να χρησιμοποιεί το πυροβολικό πιο αποτελεσματικά, αναφέρει ο αξιωματούχος, εστιάζοντας σε μικρότερο αριθμό στόχων κατά μήκος ενός στενότερου μετώπου, ωστόσο εξακολουθεί να έχει δυσχέρειες στην "έγκαιρη και ακριβή στόχευση", όπως έκανε και βόρεια του Κιέβου.

Το πυροβολικό μάχης είναι επίσης ζωτικής σημασίας για τις ουκρανικές αντεπιθέσεις που συμβαίνουν κάθε φορά που η Ρωσία καταλαμβάνει ένα χωριό. Αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους οι δυτικές χώρες, οι οποίες αρχικά έδωσαν στην Ουκρανία κυρίως μικρότερα και ελαφρύτερα όπλα, όπως τους αντιαρματικούς πυραύλους Javelin και αντιαεροπορικούς πυραύλους Stinger, παρέχουν τώρα βαρύτερους εξοπλισμούς, παρά την αρχική ανησυχία τους ότι η παροχή τέτοιας βοήθειας θα μπορούσε να προκαλέσει τη Ρωσία.

Τις τελευταίες εβδομάδες, η Ουκρανία έλαβε μια πανδαισία όπλων πυροβολικού. Στις 21 Απριλίου ο Πρόεδρος Τζο Μπάιντεν δήλωσε ότι η Αμερική θα στείλει πολλά οβιδοβόλα – βαρέα όπλα του πυροβολικού μάχης διαμετρήματος έξι ιντσών. Τέτοια οβιδοβόλα δεν υπάρχουν μετά το τέλος του Β'ΠΠ. Ενδεχομένως βέβαια αναφερόταν στα οβιδοβόλα M777 διαμετρήματος 155 χιλ (που αριθμητικά ελάχιστα αποκλίνουν από τις 6 ίντσες), και που τηλεοπτικές εικόνες δείχνουν να έχουν φθάσει ήδη στη Ουκρανία). Στις 2 Μαΐου ένας Αμερικανός αμυντικός αξιωματούχος δήλωσε ότι 70 τέτοια οβιδοβόλα είχαν ήδη παραδοθεί. και ότι περισσότεροι από 200 Ουκρανοί στρατιώτες έχουν εκπαιδευτεί να τα χρησιμοποιούν. Η Αυστραλία, ο Καναδάς, η Δημοκρατία της Τσεχίας, η Εσθονία, η Γαλλία, οι Κάτω Χώρες, η Πολωνία και η Σλοβακία έχουν επίσης στείλει πυροβολικό ή έχουν δηλώσει ότι θα το κάνουν. Άλλοι πιστεύεται ότι το κάνουν μυστικά.

Ο Μάικλ Τζέικομπσον, έφεδρος Συνταγματάρχης πυροβολικού στον Αμερικανικό Στρατό, γράφοντας στην ιστοσελίδα War on the Rocks, αναφέρει ότι τα συστήματα πυροβολικού του NATO είναι πιο προηγμένα, με ταχύτερα πυρά και πιο θανατηφόρα από τα διατιθέμενα πυροβόλα της Ουκρανίας (πρώην σοβιετικά-ρωσικά). Είναι καλύτερα στα πυρά αντιπυροβολικού, πιο εύκολο να επισκευαστούν επειδή έχουν αρθρωτά εξαρτήματα που μπορούν να αντικατασταθούν μέσα και έξω, και πολύ απλά στη χρήση. Ο Συνταγματάρχης Jacobson σημειώνει ότι το γαλλικό οβιδοβόλο CEASAR, το οποίο βρίσκεται καθ' οδόν προς την Ουκρανία, είναι «αναμφισβήτητα το καλύτερο στον κόσμο σήμερα», μαζί με τον Σουηδικό πυροβόλο Archer.

Είναι επίσης κατάλληλα για τις κινητές αντεπιθέσεις που πραγματοποιεί η Ουκρανία. Σε προηγούμενες μάχες στο Ντονμπάς, το 2014-15, ρωσικά πυρά

αντιπυροβολικού θα μπορούσαν να χτυπήσουν ουκρανικά όπλα σε τέσσερα λεπτά, όπως προαναφέρθηκε και εκτιμάτο κατά τον Ψυχρό πόλεμο λέει ο Sam Cranny-Evans, ένας άλλος ειδικός στο RUSI - "αρκετά πιο γρήγορα από ό,τι τα περισσότερα στοιχεία μπορούν να κάνουν ένα ρυμουλκούμενο πυροβόλο έτοιμο να κινηθεί". Συστήματα όμως όπως το γαλλικό CAESAR είναι αυτοκινούμενα, είτε τροχοφόρα είτε με ερπύστριες, πράγμα που σημαίνει ότι μπορούν να απομακρυνθούν πολύ πιο γρήγορα.

Η ισχυρή δύναμη πυρός έχει κόστος, όμως. Το πυροβολικό καταναλώνει πυρομαχικά με τεράστιο ρυθμό. Εξειδικευμένα βλήματα, όπως το M982 Excalibur που δωρίζει ο Καναδάς στην Ουκρανία, μπορούν να καθοδηγηθούν με ακρίβεια σε έναν στόχο με λέιζερ ή GPS, έτσι ώστε μερικά να μπορούν να επιτύχουν πολλούς στόχους μαζί. Αλλά αυτά είναι πιθανό να είναι σπάνια. Εάν το πυροβολικό μάχης χρησιμοποιηθεί για «μαζικά πυρά» –με άλλα λόγια, καλύπτοντας μια περιοχή με βλήματα – η αμερικανική προμήθεια 144.000 βλημάτων θα μπορούσε να «εξαφανιστεί σε λίγες μέρες», λέει ο κ. Cranny-Evans. Επιπλέον, το ίδιο το πυροβολικό της Ουκρανίας χρησιμοποιεί το σοβιετικό και ρωσικό πρότυπο των οβίδων διαμέτρηματος 152mm, έτσι τα πυρομαχικά που έχουν δεν θα ήταν συμβατά μεταξύ των παλαιών και των νέων όπλων που προμηθεύεται τώρα (συνήθως 155 χιλ).

Η πρόκληση δεν είναι μόνο να το αποκτήσουμε, αλλά και να το φτάσουμε στην πρώτη γραμμή. Ένα βλήμα πυροβολικού 155mm ζυγίζει περίπου 50 κιλά. Η αναπλήρωση για δώδεκα όπλα που βάλλουν μερικές εκατοντάδες βλήματα ανέρχεται σε πάνω από 100 τόνους φορτίου. Οι φάλαγγες ανεφοδιασμού – ιδίως πυρομαχικών πυροβολικού που προκύπτουν είναι οι ίδιες έτοιμες να αποτελέσουν ελκυστικούς στόχους καταστροφής – όπως ανακάλυψε η Ρωσία και πλήρωσε το τίμημά τον περασμένο μήνα.

Για όλα αυτά, οι Ουκρανοί πυροβολητές έχουν λόγους να αισθάνονται σίγουροι ότι οι αποθήκες τους δεν θα μείνουν άδειες. Στις 19 Απριλίου, ο Τζον Κέρμπι, εκπρόσωπος τύπου του Πενταγώνου, ανέφερε ότι η Αμερική θα διατηρήσει τον εφοδιασμό των νέων οβιδοβόλων που παρασχέθηκαν στην Ουκρανία για όσο διάστημα χρειαστεί. "Νομίζω ότι μπορείτε να υποθέσετε ότι σε περίπτωση που υπάρξει πρόσθετη ανάγκη στο μέλλον για περισσότερα βλήματα πυροβολικού 155 χιλ", υποσχέθηκε, "οι Ηνωμένες Πολιτείες θα είναι ακριβώς στην πρώτη γραμμή, κάνοντας ό,τι μπορούμε για να τους βοηθήσουμε να τα έχουν στη διάθεση τους εκεί".